

advokatas Saulius Dambrauskas

Vytauto pr.95/Donelaičio g.1, LT-44239 Kaunas

Tel. +370 68618325, sauliusdamb@gmail.com

Adresatai:

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos

centras@kpd.lt

Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos

info@vtpsi.lt

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

vstt@vstt.lt

Kauno apygardos prokuratūra

kaunas@prokuraturos.lt

kopija:

Lietuvos architektų rūmai

pirmininkas@architekturumai.lt , info@architekturumai.lt

**DĖL NEATIDĖLIOTINO KREIPIMOSI Į TEISMĄ
GINANT VIEŠĄJĮ INTERESĄ**

2025 m. vasario 5 d.

Kaunas

1. Kauno visuomenę sujaudino informacija apie planuojamas statybas Kauno Ažuolyno teritorijoje esančiame žemės sklype Sporto g. 3. Vietoj paveldinio *Kauno Ažuolyno sporto statinių komplekso* (unikalus objekto kodas 31618) planuojama statyti pastatų kompleksą (*toliau - Projektas*).
2. Pasisakydama dėl Suinteresuotos visuomenės kreipimosi dėl planuojamų statybų, Kultūros ministerija 2024 gruodžio mėnesio rašte nurodė, kad *Kauno Ažuolyno sporto komplekso vertingoji savybė yra stačiakampio plano teniso kortai I, II teritorijos šiaurės ir rytų dalyse (išskyrus XX a. II p.-XXI a. įrengtus teniso kortus), ir šią vertingąją savybę būtina išsaugoti*; taip pat atkreipė dėmesį, kad numatomos statybos patenka ne tik į nacionalinio reikšmingumo kultūros paveldo objekto *Kauno Ažuolyno sporto statinių komplekso teritoriją*, bet ir į savivaldybės saugomos Miesto istorinės dalies, vad. *Kauno Žaliakalnio 1-oji (u. k. 31280) ir UNESCO Pasaulio paveldo sąrašo objekto – Modernistinio Kauno: Optimizmo architektūros, 1919–1939 metais teritoriją. Kauno Ažuolyno sporto statinių kompleksas pasaulio paveldo vertybės nominacinėje byloje yra įvardintas kaip vienas iš objekto atributų (1 priedas, „List of cultural heritage properties and sites in the Nominated Property, constructed or*

reconstructed in 1919–1940 and associated with the attributes of the Nominated Property, and listed on the National Register of Cultural Heritage of the Republic of Lithuania“).

3. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo (*toliau - AI*) 18 straipsnio 1 dalimi *architektūros, teritorijų planavimo, nekilnojamojo architektūrinio ir urbanistinio paveldo sričių ir kitiems su architektūra susijusiems klausimams nagrinėti, rekomendacijoms teikti ir pasiūlymams valstybės ir savivaldybių institucijoms, priimančioms su architektūra susijusius sprendimus, teikti, taip pat architektūros kokybei vertinti steigiamos regioninės architektūros tarybos*, kurias sudaro įstatymo nustatyta tvarka deleguoti architektai taip užtikrinant šių tarybų aukštą ekspertinį-kvalifikacinį lygmenį.
4. Kauno regioninė architektų taryba (*toliau - Kauno RAT*) 2024-12-17 sprendimu *dėl prašymo apsvarstyti visuomenei svarbius projektus (Sporto g. 3 Kaune, daugiabučių statybos bei žemės sklypo Sporto g. 3, Kaune detaliojo plano koregavimo) ir įvertinti jų atitikimą Architektūros įstatymui, I-ojo Žaliakalnio draustinio specialiajam planui, istoriniam kontekstui (sporto funkcija) bei viešajam interesui pagal asociacijos „Žaliasis Ažuolynas“ pareikštą prieštaravimą šiam projektui, nepritarė svarstytam Projektui.*
5. **Kauno RAT savo sprendime konstatavo, kad *Projektas šiurkščiai pažeidžia viešąjį interesą.***
6. Nežiūrint Kauno RAT nepritarimo Projektui, Kauno miesto savivaldybės administracija 2025-01-13 išdavė Statybos leidimą.
7. Tuo Kauno miesto savivaldybės administracija pažeidė AI 12 straipsnio 3 dalyje nustatytos teisės normos dispoziciją, kuria remiantis ir esant Suinteresuotos visuomenės prieštaravimams Projektas galėjo būti suderintas *tik gavus regioninės architektūros tarybos rekomendaciją pritari ti šioms pasiūlymams.*
8. AI 19 straipsnyje nustatyta, kad *kai yra pagrindas manyti, kad buvo pažeistas šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodytas viešasis interesas, Lietuvos Respublikos architektų rūmai dėl viešojo intereso gynimo turi teisę kreiptis į teismą.*
9. AI 3 straipsnio 2 dalimi Viešasis interesas vykdant architektų veiklą be architektūros kokybės (dėl kurios esamu atveju nėra pareikštos pretenzijos) *inter alia* apima *statinių derinimą prie aplinkos, gamtinio ir urbanistinio kraštovaizdžio puoselėjimą, nekilnojamojo architektūrinio, urbanistinio ir etnokultūrinio paveldo išsaugojimą; visuomeninių, valstybės, savivaldybių bendruomenių ir privačių interesų derinimą, pagrįstą objektyviais asmenų, jų grupių, valstybės ir savivaldybių institucijų ir savivaldybių bendruomenių poreikiais etc.*
10. Kaip minėta, Kauno RAT savo 2024-12-17 sprendimu konstatavo šiurkštų viešojo intereso pažeidimą. Todėl vien tai, kad įstatyme nustatyta kompetentinga architektūrinio vertinimo institucija *yra konstatavusi šiurkštų viešojo intereso pažeidimą*, tai sudaro įstatyminių pagrindą *Lietuvos Respublikos architektų rūmams dėl viešojo intereso gynimo kreiptis į teismą (AI 19 str.).*
11. Suinteresuota visuomenė palaiko būtinybę užkirsti kelią viešąjį interesą pažeidžiamo Projekto realizavimui.
12. Todėl 2025-01-28 Viešojo intereso gynimo fondo vardu buvo pateiktas pasiūlymas Lietuvos Architektų Rūmams sudaryti atstovavimo sutartį, kurios pagrindu Lietuvos Architektų Rūmams būtų suteiktos nemokamos teisinės paslaugos viešojo intereso gynimo byloje, bylinėjimasi finansuojant iš VIG Fonde sukauptų visuomenės sutelktinių lėšų.
13. Taip pat Rūmų pageidavimu buvo pasiūlyta atstovavimo sutartį sudaryti su bet kuriuo jų pasirinktu kitu advokatu ar įgalioti kurį nors Kauno RAT atstovą savo vardu pasirašyti atstovavimo sutartį su advokatu.

14. Taip pat kreipimesi aktualiai atkreiptas dėmesys į tai, kad skundas teismui privalo būti parengtas ir pateiktas nepažeidžiant Administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyto vieno mėnesio termino, t.y. **ne vėliau, kaip iki vasario 13 dienos.**
15. Architektų Rūmai 2025-01-31 raštu (atsiųstu 2025-02-03)(*toliau - Raštas*) atstovavimo sutartį pasirašyti atsisakė.
16. Lietuvos aukščiausiojo teismo 2018-08-20 nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-198-969/2018 išaiškinta, kad tuo atveju, jei asmeniui tampa prieinama informacija, jog yra pažeidžiamas viešasis interesas, toks asmuo turi teisę informuoti specialius įstatymų numatytus subjektus, kad jie imtųsi viešojo intereso gynimo priemonių, tarp jų – ir kreiptųsi į teismą dėl viešojo intereso gynybos.
17. Rūmų vertinimu, atsižvelgiant į Statybos įstatymo reglamentavimą ir Prašyme nurodytas aplinkybes, pirmiausia turėtų būti kreipiamasi į įstatyme nurodytas kompetentingas institucijas su prašymu išnagrinėti Projekto pagrindu išduoto statybą leidžiančio dokumento teisėtumą ir įvertinti galimą poreikį inicijuoti viešojo intereso gynimo procedūrą.
18. Atsisakant pasirašyti neatlygintą atstovavimo sutartį su advokatu dėl viešojo intereso gynimo Rašte reiškiamą nuomonė, kad nagrinėjamu atveju identifikuoti viešojo intereso pažeidimą paveldosaugos srityje ir priimti kvalifikuotą sprendimą dėl kreipimosi į teismą pirmiausia turėtų Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, kaip kompetentinga institucija paveldosaugos srityje.
19. Rūmai *inter alia* savo Rašte nurodo, kad jiems nėra suteikti reikalingi viešojo administravimo įgaliojimai, leidžiantys surinkti ir (ar) kvalifikuotai ištirti visą su nagrinėjamu 2024-01-13 statybą leidžiančio dokumento Nr. LSNS-21-250113-00007 išdavimu susijusią informaciją ar atlikti aukščiau nurodytų institucijų funkcijas, todėl tik susipažinus su šių institucijų atliktu tyrimu ir nustatytomis aplinkybėmis Rūmai galėtų tinkamai kvalifikuoti situaciją ir priimti pagrįstą sprendimą dėl poreikio kreiptis į teismą viešojo intereso gynimo tikslu.
20. Vis dėlto tokia Rūmų pozicija yra akivaizdžiai spekuliatyvi, kadangi *viešojo intereso gynimo poreikis* jau yra konstatuotas Kauno regioninės architektų tarybos, kaip Architektūros įstatymo pagrindu sudarytos kolegialios ekspertinės institucijos, sprendimu, kuriame vienareikšmiškai konstatuota, jog *Projektas šiurkščiai pažeidžia viešąjį interesą*, ir nėra jokios kitos įstatyminės institucijos, kuri būtų kompetetinga revizuoti tokį sprendimą ar vertinti jo pagrįstumą.
21. Tokiu būdu akivaizdu, jog Rūmai neketina pasinaudoti jiems įstatymo suteikta viešojo intereso gynimo funkcija ir neketina dėl viešojo intereso gynimo kreiptis į teismą, kaip numatyta AĮ 19 straipsnyje, nors įstatyme nustatyta kompetetinga architektūrinio vertinimo institucija *yra konstatavusi šiurkštų viešojo intereso pažeidimą*, kas neabejotinai sudaro įstatyminį tokio kreipimosi į teismą pagrindą.
22. Alternatyviai bei savarankiškai nagrinėjamu atveju pagal teisinį reguliavimą kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą turi teisę šios įstaigos:
 - 1) **Lietuvos architektų rūmai** (pagrindas: AĮ 3 straipsnio 2 dalis, 12 str. 3 d., 18 str. 1 d., 19 str., Kauno RAT 2024-12-17 sprendimas);
 - 2) **Kultūros paveldo departamentas** prie Kultūros ministerijos, (pagrindas: SĮ 27 str. 24 d., AĮ 3 str. 2 dalis, 12 str. 3 d., 18 str. 1 d., 19 str., Kauno RAT 2024-12-17 sprendimas bei papildomi įstaigos kompetencijos pagrindai);

- 3) **Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija** prie Aplinkos ministerijos (pagrindas: SĮ 27 str. 24 d., AĮ 3 str. 2 d., 12 str. 3 d., 18 str. 1 d., 19 str., Kauno RAT 2024-12-17 sprendimas bei papildomi įstaigos kompetencijos pagrindai);
 - 4) **Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba** prie Aplinkos ministerijos (pagrindas: SĮ 27 str. 24 d., AĮ 3 str. 2 d., 12 str. 3 d., 18 str. 1 d., 19 str., Kauno RAT 2024-12-17 sprendimas bei papildomi įstaigos kompetencijos pagrindai);
 - 5) **Prokuratūra**; SĮ 27 straipsnio 24 dalyje nustatyta, jog įstatyme išvardintos institucijos dėl viešojo intereso gynimo turi teisę kreiptis ne tik į teismą, bet ir į prokuratūrą; tai sudaro savarankišką alternatyvią prokurorų teisę kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą (pagrindas: PĮ 19 str. 1 d., SĮ 27 str. 24 dalis, AĮ 3 str. 2 d., 12 str. 3 d., 18 str. 1 d., 19 str., Kauno RAT 2024-12-17 sprendimas).
23. Tačiau ypač svarbu yra laikytis vieno mėnesio įstatymo nustatyto termino, per kurį administracinį aktą ginčijantis skundas turi būti pateiktas teismui. Šio termino praleidimas sąlygoja teismo atsisakymą priimti skundą, o šiai aplinkybei paaiškėjus bylos nagrinėjimo eigoje - pagrindą skundą atmesti.
 24. Todėl skundo pateikimas teismui nepraleidus įstatyme nustatyto termino, net ir nesusėjęs surinkti reikiamus duomenis bei surašyti pilną teisinę motyvaciją, sudaro procesinę galimybę įrodymų bei teisinių motyvų trūkumus ištaisyti pasinaudojant procesiniu trūkumų šalinimo institutu arba pasirengimo bylos nagrinėjimui stadijoje, arba bylos nagrinėjimo eigoje. Tačiau svarbiausia - nepraleidus kartinio termino, kuris įstatymu nustatytas kreipimuisi į teismą.
 25. Šiuo atveju bet kuriam viešojo intereso gynimo bylą inicijuojančiam subjektui gali būti aktualus toliau nurodytas elementarus skundo pagrindas, kurį kiekvienas subjektas gali papildyti savo kompetencijos srities teisiniais motyvais.
 - 25.1. RAT yra kolegialus organas, sudaromas iš 5 skirtingų institucijų (Rūmų, Lietuvos architektų sąjungos, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos, universitetinių aukštųjų mokyklų ir Lietuvos Respublikos restauratorių sąjungos), renkamų ir (ar) deleguojamų architektūros srities specialistų, saistomų profesinės etikos reikalavimų.
 - 25.2. RAT yra įsteigtos AĮ 18 straipsnio pagrindu ir yra skirtos architektūros, teritorijų planavimo, nekilnojamojo architektūrinio ir urbanistinio paveldo sričių ir kitiems su architektūra susijusiems klausimams nagrinėti, rekomendacijoms teikti ir pasiūlymams valstybės ir savivaldybių institucijoms, priimančioms su architektūra susijusius sprendimus, teikti, taip pat architektūros kokybei vertinti.
 - 25.3. Vadovaujantis Architektūros įstatymo 18 straipsnio 5 dalies 1 punktu RAT, įgyvendindama savo funkcijas, *inter alia* teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms išvadas ir (ar) rekomendacijas dėl teritorijų planavimo dokumentų, architektūrinių, nekilnojamojo architektūrinio ir urbanistinio paveldo bei šiame įstatyme nurodytų objektų projektinių pasiūlymų, architektūrinių ir urbanistinių idėjų sprendinių, statinių projektų, statinių architektūros atitikties architektūros kokybės reikalavimams ir kitais architektūros kokybės klausimais.
 - 25.4. AĮ 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad esant Suinteresuotos visuomenės prieštaravimams Projektas gali būti suderintas *tik gavus regioninės architektūros tarybos rekomendaciją pritarti šiems pasiūlymams*. **Ši teisės norma lemia tai, kad regioninės architektūros tarybos rekomendacija yra įstatymu nustatyta privaloma**

ekspertinė išvada, be kurios projektas, kuriam yra išreikštas Suinteresuotos visuomenės nepritarimas, negali būti suderintas.

- 25.5. Nors galutinį teisinę pasekmę sukeltantį sprendimą priima įgaliotas viešojo administravimo subjektas - savivaldybės administracija išduodama statybą leidžiantį dokumentą - tačiau esant Architektūros įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje numatytam atvejui, kai įstatymu yra numatyta pareiga gauti *teigiamą* RAT išvadą, šis administravimo subjektas negali nesivadovauti *neigiama* RAT išvada.
- 25.6. Naudodamasis įstatymo suteikta diskrecija viešojo administravimo subjektas negali pažeisti imperatyvių teisės normų ar teisės principų, ir ši diskrecija negali būti aiškinama kaip paneigianti viešojo administravimo subjekto pareigą tinkamai pagrįsti savo priimamus sprendimus.
- 25.7. Teisės normos, įpareigojančios viešojo administravimo subjektus veikti pagal teisės aktų reikalavimus ir priimti motyvuotus sprendimus, turi būti taikomos atsižvelgiant į tai, kokia administracinė paslauga teikiama ir kokio pobūdžio administracinis sprendimas yra priimamas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-602-2248/2012). Savivaldybė ir (ar) projektuotojas negali ignoruoti Architektūros įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje nustatyto reglamentavimo ir AĮ pagrindu įsteigtos RAT atlikto neigiamo Projekto įvertinimo.
26. Šiame rašte nurodyta motyvacija yra pakankamas teisinis pagrindas bet kuriam iš įstatymuose numatytų subjektų, turinčių teisę inicijuoti viešojo intereso gynimo bylą, kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą ir tuo pagrindu prašant *panaikinti administracinį sprendimą - Kauno miesto savivaldybės administracijos 2024-01-13 išduotą leidimą statyti naujus statinius Sporto g. 3, Kaunas Nr. LSNS-21-250113-00007*. Priedami ir skunde teismui privalomai nurodytini atsakovo duomenys: Kauno miesto savivaldybės administracija, kodas 188764867 Laisvės al. 96, LT-44251 Kaunas el. paštas: info@kaunas.lt

**Remiantis išdėstytais motyvais prašau:
ginti viešąjį interesą kreipiantis į teismą ir apskundžiant Kauno miesto savivaldybės administracijos 2024-01-13 išduotą statybos leidimą LSNS-21-250113-00007 statyti naujus statinius Sporto g. 3, Kaune nepraleidžiant apskundimo termino - t.y. iki vasario 13 dienos.**

Priede:

- 1) S-1_Kauno RAT 2024-12-17 išvada;
- 2) S-2_2025-01-28 VIG Fondo kreipimasis į LAR;
- 3) S-3_2025-01-31 LAR atsakymas į VIG Fondo pasiūlymą;
- 4) S-4_2024-12-23 Kultūros ministerijos raštas dėl Sporto g. 3 projekto;
- 5) S-5_Paveldosauginė informacija;
- 6) S-6_2025-01-13 Statybos leidimo duomenys.

ADVOKATAS SAULIUS DAMBRAUSKAS
VIEŠOJO INTERESO GYNIMO FONDO VADOVAS